ECLI:LV:AT:2023:1204.SPC001323.3.L
Materiāls Nr. 3-12/04565-19, SPC-13/2023
Civillietu departaments

Latvijas Republikas Senāts
LĒMUMS
Rīgā 2023. gada 4. decembrī

Senāts šādā sastāvā: senators referents Intars Bisters, senatori Ļubova Kušnire un Normunds Salenieks

izskatīja rakstveida procesā ģenerālprokurora protestu par Zemgales rajona tiesas tiesneša 2019. gada 19. novembra lēmumu, ar kuru apmierināts SIA „Komunālserviss TILDe" pieteikums pret /pers. C/ par saistības piespiedu izpildīšanu brīdinājuma kārtībā.

Aprakstošā daļa

[1] Ar Zemgales rajona tiesas tiesneša 2019. gada 19. novembra lēmumu piespiedu izpildīšanai saskaņā ar Civilprocesa likuma 406.^{9} pantu nodota /pers. C/ saistība pret SIA „Komunālserviss TILDe", kopumā piedzenot 1477,28 *euro*.

Tiesnesis konstatējis, ka brīdinājums par maksājuma saistības piespiedu izpildīšanu 2019. gada 28. oktobrī izsniegts parādniecei, un Civilprocesa likuma 406.^{5} pantā noteiktajā kārtībā un termiņā parādniece par saistību nav cēlusi tiesā iebildumus, kā arī nav paziņojusi tiesai par parāda samaksu pieteicējai.

[2] Par minēto lēmumu ģenerālprokurors Civilprocesa likuma 60. nodaļas kārtībā iesniedzis protestu, lūdzot to atcelt būtisku procesuālo tiesību normu pārkāpumu dēļ.

Protestā norādīti šādi argumenti.

Ar /Nosaukums/ rajona tiesas 2019. gada /datums/ spriedumu lietā Nr. /numurs/ ierobežota /pers. C/ rīcībspēja darījumu slēgšanā virs 20 *euro*, visu veida maksājumu (tajā skaitā pensiju, pabalstu, kompensāciju) kārtošanā (tajā skaitā rīcībā ar bankas kontiem), saņemšanā un veikšanā virs 20 *euro*, rīcībā ar mantu un tās pārvaldībā (tajā skaitā ar nekustamo īpašumu), kā arī pārstāvībai valsts un pašvaldības iestādēs, tiesās, bankās, apdrošināšanas sabiedrībās, citās finanšu institūcijās, medicīnas un ārstniecības iestādēs.

Nepārliecinoties Fizisko personu reģistrā par /pers. C/ rīcībspēju, neievērojot Civillikuma 264. un 356. panta nosacījumus un nepiemērojot Civilprocesa likuma 72. panta otro daļu, tiesnesis nav nodrošinājis personas ar ierobežotu rīcībspēju procesuālo tiesību ievērošanu, kas novedis pie nepamatotas Civilprocesa likuma 406.^{9} panta piemērošanas.

Motīvu daļa

[3] Pārbaudījis lietas materiālus un apsvēris protestā norādītos argumentus, Senāts atzīst, ka Zemgales rajona tiesas tiesneša 2019. gada 19. novembra lēmums atceļams.

[4] Civilprocesa likuma 73. panta otrā daļa noteic, ka lietas dalībnieks var būt persona, kurai ir gan civilprocesuālā tiesībspēja, gan rīcībspēja.

Savukārt atbilstoši Civilprocesa likuma 72. panta otrās daļas otrajam teikumam pilngadīgām fiziskām personām, kuru rīcībspēju ierobežojusi tiesa, civilprocesuālo rīcībspēju īsteno pārstāvis, kurš lietas ved tiesā, vai nu patstāvīgi vai likumā noteiktajos gadījumos – kopā ar šīm personām.

Ņemot vērā minēto, kopsakarā ar Civillikuma 264. un 356. pantu, secināms, ka parādnieks, kuram ir ierobežota rīcībspēja, nevar īstenot Civilprocesa likuma 406.^{7} un 406.^{9} pantā paredzētās procesuālās darbības, proti, nevar ne atzīt, ne celt iebildumus par pieteiktās saistības esību.

Atbilstoši Civilprocesa likuma 406.^{6} panta pirmās daļas gramatiskajam tvērumam brīdinājums ir izsniedzams pašam parādniekam, tomēr šī tiesību norma ir vērtējama sistēmiski un kopsakarā ar vispārējo tiesisko regulējumu jautājumā par civilprocesuālo rīcībspēju. Tādējādi šīs tiesību normas sastāva pazīme – brīdinājumu izsniedz parādniekam – neizpildās, ja procesuālie dokumenti izsniegti personai, kuras rīcībspēja darījumu slēgšanā un saziņā ar tiesu ir ierobežota ar spēkā nākušu tiesas nolēmumu. Šāda parādnieka rīcībspējas īstenošana civilprocesā tiek nodrošināta ar aizgādņa starpniecību.

[5] No tiesai pieejamajām ziņām publiskajos reģistros Senāts gūst apstiprinājumu protestā norādītajam, ka ar spēkā stājušos spriedumu ierobežota /pers. C/ rīcībspēja apjomā, kas atspoguļots lēmuma 2. punktā.

Par Civilprocesa likuma 452. panta trešās daļas 2. punktā paredzēto procesuālo tiesību normu būtisku pārkāpumu ir uzskatāms tas, ka par uzsākto saistības piespiedu izpildes procesu brīdinājuma kārtībā nav paziņots personai, kura īsteno parādniekam aizgādību, tādā veidā pārkāpjot personas, kuras rīcībspēja ir ierobežota, tiesības uz taisnīgu tiesu.

Tā kā pārbaudāmajā lēmumā nodibināts, ka brīdinājums nosūtīts un izsniegts tikai parādniecei, tas nevar tikt atzīts par tiesisku, tāpēc protests ir apmierināms.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Civilprocesa likuma 474. panta 2. punktu un 485. pantu, Senāts

nolēma

atcelt Zemgales rajona tiesas tiesneša 2019. gada 19. novembra lēmumu un pieteikumu par saistības piespiedu izpildīšanu brīdinājuma kārtībā nodot jaunai izskatīšanai Zemgales rajona tiesai.

Lēmums nav pārsūdzams.

Senators I. Bisters Senatore Ļ. Kušnire Senators N. Salenieks